

ЕМИСИОННО-КАСОВА ДЕЙНОСТ НА БНБ

април – юни 2010 г.

I. Пари в обращение (банкноти и монети извън касите на БНБ)

1. Динамика на парите в обращение

В края на юни 2010 г. парите в обращение¹ в номинално изражение достигнаха 7542.8 млн. лв. За едногодишен период стойността им отбеляза намаление, което спрямо края на юни 2009 г. е в размер на 267.0 млн. лв., или 3.42%, докато през предходния едногодишен период (юни 2008 г. – юни 2009 г.) беше отчетено намаление от 314.7 млн. лв., или 3.87%.

Динамиката на парите в обращение през второто тримесечие на 2010 г. отбеляза тенденция към бавно нарастване след отчетеното намаление за първите три месеца на годината. Спрямо края на предходното тримесечие парите в обращение се увеличиха с 68.6 млн. лв., или с 0.92%, което е с 0.78 процентни пункта по-голямо от нарастването им, отчетено за същия период на 2009 г.

¹ Банкноти, разменни и възпоменателни монети, емисии след 5 юли 1999 г.

В рамките на разглеждания период парите в обращение отбелязаха най-голямо увеличение през месеците април и май 2010 г. в резултат от по-активното теглене на налични пари, свързано с продължителния период на почивни и празнични дни през тези месеци.

Пари в обращение (млн. лв.)

	31.VI.2009	31.III.2010	30.VI.2010	Изменение	
				в %	в %
	1	2	3	к.(3-1)/1	к.(3-2)/2
ПАРИ В ОБРАЩЕНИЕ – общо, в т.ч.	7809.8	7474.2	7542.8	-3.42%	0.92%
<i>Банкноти</i>	7660.1	7317.6	7383.5	-3.61%	0.90%
<i>Разменни монети</i>	145.2	151.5	154.2	6.24%	1.79%
<i>Възпоменателни монети</i>	4.6	5.0	5.1	11.70%	1.14%

В края на второто тримесечие на 2010 г. дялът на банкнотите в общата стойност на парите в обращение е 97.89%, като спрямо края на предходното, той е намалял с 0.02 пр.п. За едногодишен период е отчетено намаление от 0.19 пр.п.

Към 30 юни 2010 г. дялът на разменните монети в стойността на парите в обращение е 2.04%. През второто тримесечие той е нараснал с 0.01 пр.п., а за едногодишен период – с 0.18 пр.п.

В края на второто тримесечие на 2010 г. дялът на възпоменателните монети в общата стойност на парите в обращение е 0.07%, като за едногодишен период е нараснал с 0.01 пр.п.

В изпълнение на монетната си програма за 2010 г. и на основание чл. 25, ал. 1 от ЗБНБ през второто тримесечие на годината Българската народна банка пусна в обращение сребърна възпоменателна монета „Белоградчишки скали“, с номинална стойност 10 лева.

Средната банкнота в обращение в края на второто тримесечие на 2010 г. е 25.39 лв. Спрямо края на предходното тримесечие тя е намаляла с 0.03 лв., а за едногодишен период стойността на средната банкнота в обращение е намаляла с 0.45 лв.

Няма промяна в стойността на средната разменна монета в обращение спрямо края на предходното тримесечие. Тя запазва стойността си от 0.13 лв., като за едногодишен период (спрямо края на юни 2009 г.) е отчетено намаление на стойността ѝ от 0.01 лв.

2. Динамика и купюрен строеж на банкнотите и монетите в обращение

В края на второто тримесечие на 2010 г. в обращение са 290.8 млн. бр. банкноти, които са с 2.9 млн. бр., или с 1.01% повече в сравнение с края на първото тримесечие. По отношение на стойността им нарастването е в размер на 65.9 млн. лв., или 0.90%. В края на второто тримесечие на 2010 г. общата стойност на банкнотите в обращение възлиза на 7383.5 млн. лв.

За едногодишен период (спрямо края на юни 2009 г.) броят на банкнотите в обращение е намалял с 5.7 млн., или с 1.91%, при намаление от 6.86%, отчетено през предходния едногодишен период (юни 2008 г. – юни 2009 г.). За едногодишен период стойността на банкнотите в обращение е намаляла с 276.6 млн. лв., или с 3.61%, при отчетено намаление от 4.12% през предходния едногодишен период.

Спрямо края на предходното тримесечие в структурата на банкнотите в обращение по стойност са настъпили следните изменения:

- намалява дялът на банкнотите от купюри 100, 10 и 5 лева, съответно с 0.33, 0.10 и 0.01 пр.п.;
- нараства дялът на банкнотите от купюри 50, 20 и 2 лева, съответно с 0.23, 0.20 и 0.01 пр.п.

Номиналната стойност на банкнотите от 50 лева в обращение в края на юни 2010 г. е в размер на 2527.5 млн. лв., което им отрежда най-големия дял (34.23%) в общата стойност на банкнотите в обращение. С най-малък дял е стойността на банкнотите от 2 лева – 0.90% (като изключим дела на банкнотите от 1 лев).

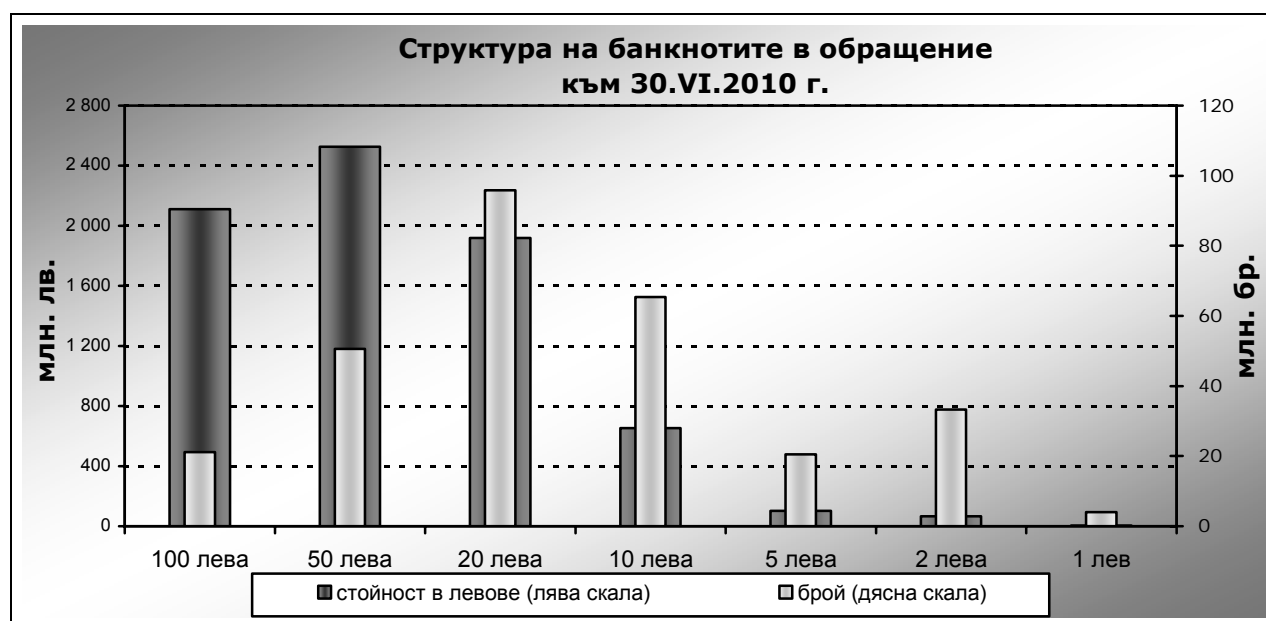
По отношение на структурата по брой на банкнотите в обращение през отчетния период настъпилите промени са идентични с тези по отношение на тяхната стойност и те са, както следва:

- намалява делът на броя на банкнотите от купюри 100, 10 и 5 лева, съответно с 0.09, 0.29 и 0.06 пр.п.;
- нараства делът на броя на банкнотите от купюри 50, 20 и 2 лева, съответно с 0.10, 0.22 и 0.13 пр.п.

С най-голям дял в общия брой на банкнотите в обращение в края на второто тримесечие на 2010 г. е купюрата от 20 лева (32.98%), като в обращение са 95.9 млн. бр. банкноти от тази купюра.

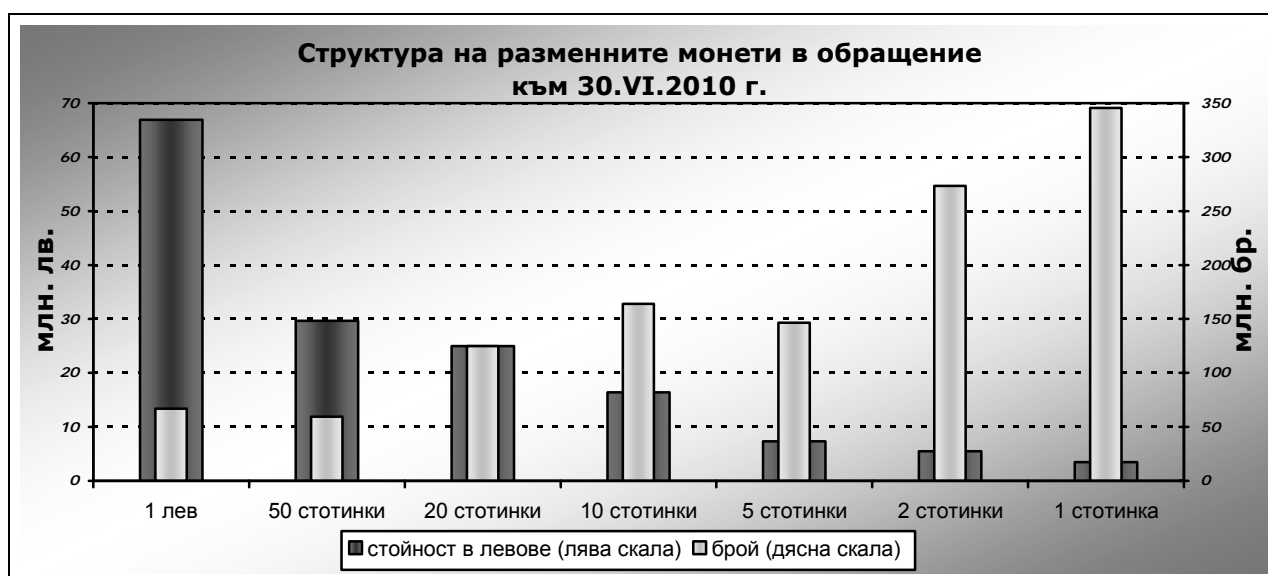
Нарастването на дела на банкнотите в обращение по брой за едногодишен период е отчетено при купюрите от 20, 10 и 2 лева, съответно с 0.90, 0.05 и 0.45 пр.п. В края на юни 2010 г. броят на банкнотите от тези купюри в обращение им отрежда дялове, както следва: купюра 20 лева (32.98%), купюра 10 лева (22.49%) и купюра 2 лева (11.46%).

За същия период намаление на дела на банкнотите в обращение по брой е отчетено при купюрите от 100, 50 и 5 лева, съответно с 0.26, 0.73 и 0.44 пр.п. Дяловете на тези купюри в обращение в края на юни 2010 г. са съответно 7.26% за купюра 100 лева, 17.39% за купюра 50 лева и 7.05% за купюра 5 лева.

Броят на разменните монети в обращение към края на юни 2010 г. се е увеличил в сравнение с края на март с 26.1 млн., или с 2.26%, и достигна 1180.6 млн. бр. По отношение на съвкупната им стойност за същия период е отчетено нарастване от 2.7 млн. лв., или 1.79%. За едногодишен период прирастът им по брой е 108.56 млн. броя (10.13%), а по стойност е 9.1 млн. лв. (6.24%).

В края на юни 2010 г. дялът на монетите от 1, 2 и 50 стотинки в общия брой монети в обращение е нараснал в сравнение с края на март съответно с 0.19, 0.29 и 0.01 пр.п., а за същия период при монетите от 5, 10 и 20 стотинки и 1 лев е отбелязано намаление на дела им. То е в рамките от 0.02 пр.п. за монетите от 1 лев до 0.21 пр.п. за монетите от 10 стотинки.

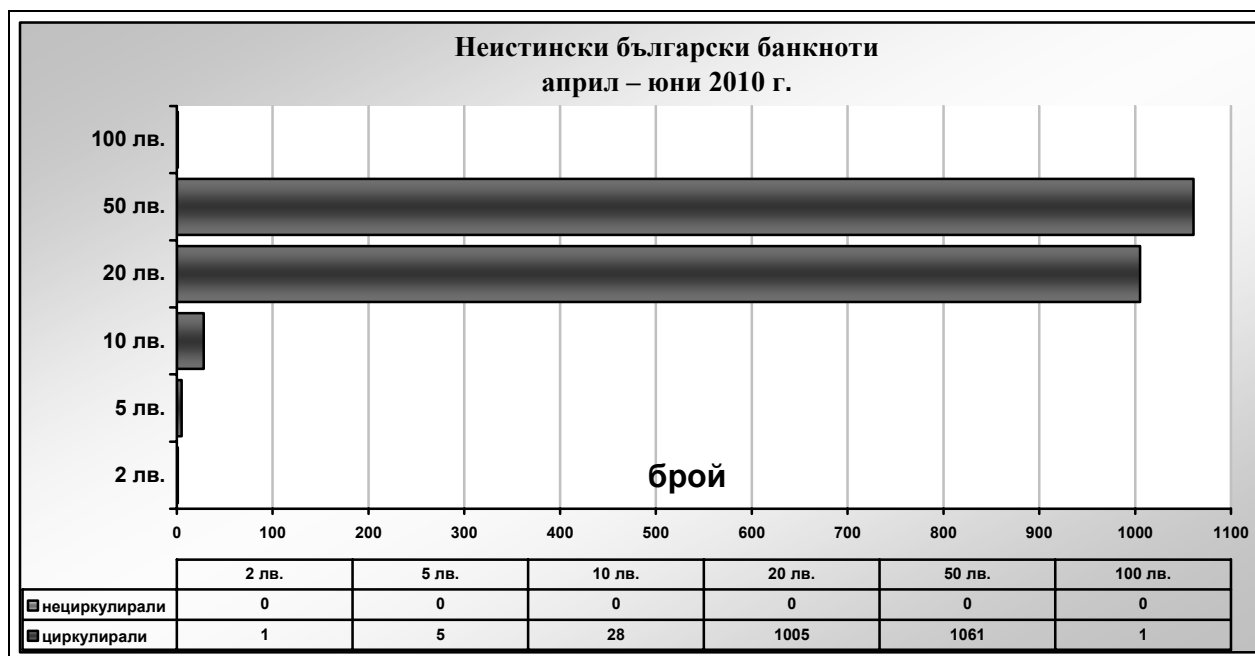

Промените в структурата на броя монети в обращение следват своите дългосрочни тенденции към спад на дела на монетите с високи номинали и увеличение на тези с по-ниски. За едногодишен период дялът на монетите от 1 и 2 стотинки по брой е нараснал съответно с 0.84 и 0.94 пр.п., а дялът на монетите от 5, 10, 20 и 50 стотинки и от 1 лев намалява спрямо края на юни 2009 г., съответно с 0.34, 0.50, 0.52, 0.20 и 0.24 пр.п.

Към 30 юни 2010 г. с най-голям дял в общия брой монети в обращение е разменната монета от 1 стотинка (29.27%), а с най-малък дял – разменната монета от 50 стотинки (5.03%).

II. Неистински и преправени банкноти и разменни монети

През второто тримесечие на 2010 г. в Националния център за анализ (НЦА) на БНБ са регистрирани и задържани общо 2101 броя неистински български банкноти циркулирали в паричното обращение. Задържаните неистински банкноти през второто тримесечие са по-малко с 1251 броя, или с 37.32% спрямо броя на задържаните през първото тримесечие. От общия брой на задържаните през второто тримесечие на 2010 г. неистински български банкноти най-голям е дялът на купюрите от 50 лева (50.50%), следван от тези от 20 лева (с дял от 47.83%). Неистинските банкноти от купюри 5, 10 и 100 лева през второто тримесечие на 2010 г. са общо 35 на брой с общ дял от 1.67% от всички задържани през разглеждания период неистински банкноти.

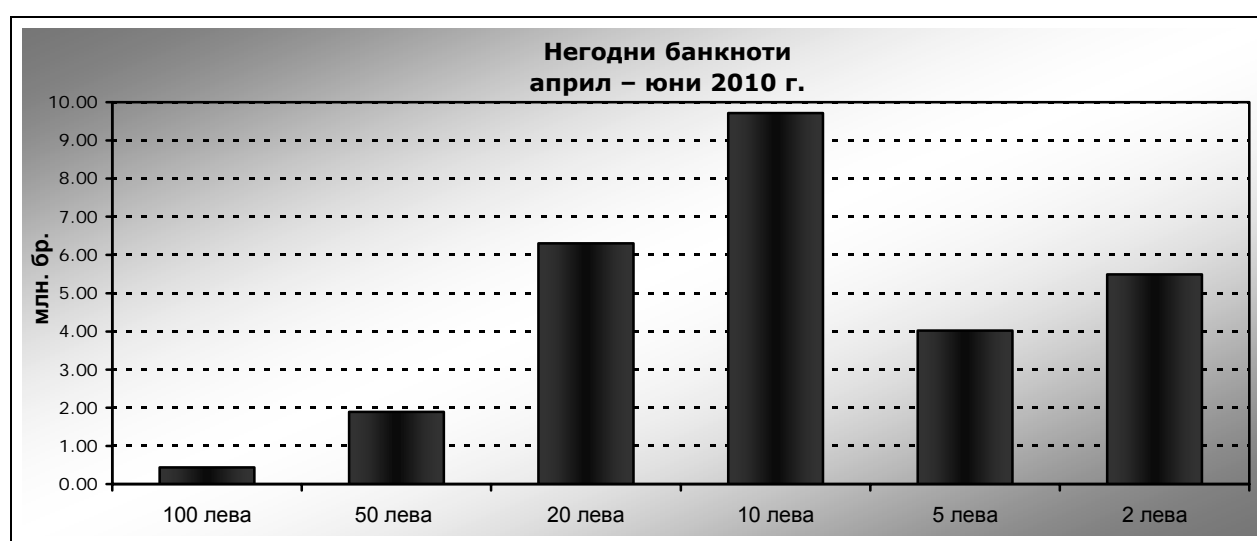

В периода април – юни 2010 г. бяха регистрирани и задържани общо 173 бр. неистински български разменни монети, всички от 1 лев. При изпълнение на функциите по извършване на експертна оценка на чуждестранни банкноти и монети, задържани на територията на България, през второто тримесечие на 2010 г. в БНБ бяха регистрирани и задържани неистински чуждестранни банкноти, както следва: 299 бр. евро, 251 бр. щатски долари и 33 бр. банкноти от други чуждестранни валути.

III. Негодни банкноти и разменни монети²

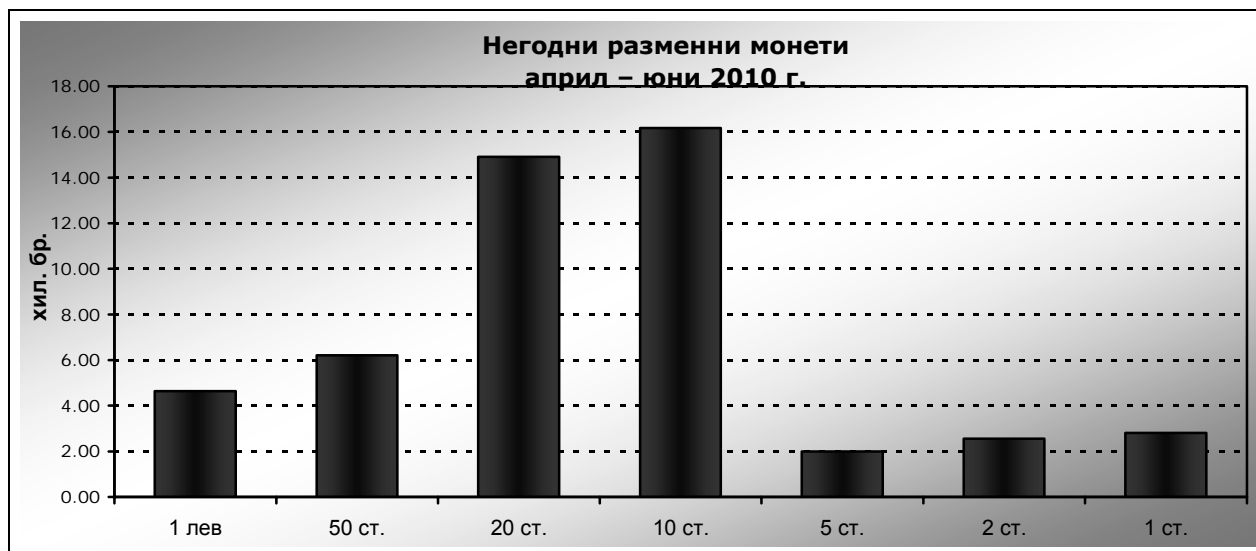
От общия брой проверени за истинност и годност банкноти през периода април – юни 2010 г. като негодни за последващо използване в паричното обращение са отделени 27.9 млн. бр. банкноти. Те са с 3.6 млн. бр. (15.04%) повече в сравнение с данните за отделените негодни банкноти през първото тримесечие на 2010 г. Спрямо второто тримесечие на 2009 г. отделените като негодни банкноти са се увеличили с 4.1 млн. бр., или със 17.06%.

За едногодишен период отделените като негодни банкноти са 101.0 млн.бр., или с 4.3 млн. бр. (4.04%) по-малко.

В резултат на машинната обработка на банкнотите с най-голям дял в общия брой отделени негодни през второто тримесечие са банкнотите от купюра 10 лева (34.89%). Отделените като негодни банкноти от купюри 2 и 20 лева са с дялове, съответно от 19.71% и 22.63%. Делът на отделените през второто тримесечие на 2010 г. негодни банкноти от купюра 5 лева е 14.44%, а по-малки са дяловете на банкнотите от купюрите 100 и 50 лева, съответно 1.56% и 6.77%.

² Това е броят на българските банкноти и разменни монети, които през отчетния период са оценени от БНБ като негодни и подлежат на унищожаване.

При обработката на разменни монети в БНБ през второто тримесечие на 2010 г. като негодни са отделени 49.3 хил. бр., като спрямо същия период на предходната година техният брой намалява с 36.58%. Отделените като негодни разменни монети са с 22.9 хил. бр., или с 31.71% по-малко в сравнение с отделените през първото тримесечие на 2010 г.